

14. Славов В.П., Коваленко О.В. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій / В.П. Славов, О.В. Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 9. – С. 68–71.
15. Талавиря М.П. Організаційно-економічний механізм державної підтримки розвитку сільських територій: дис. д.е.н: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / М.П. Талавиря; Національний університет біоресурсів та природокористування України. – К., 2011. – 458 с.
16. Трегобчук В.М. Актуальні проблеми сталого розвитку сільських територій / В.М. Трегобчук // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: Сьомі річні збори Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, Київ, 9-10 лист. 2005 р. – С. 69–76.
17. Шаповал П.Д. Сільськогосподарський регіон у системі управління розвитком економіки / П.Д. Шаповал // Вісник УАДУ при Президентіві України. – 2002. – № 4. – С. 72–76.
18. Щербатюк В.В. Функції сталого сільського розвитку / В.В. Щербатюк // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 7 – С. 75–78.
19. Уркевич В.Ю. Про категорію «сталий розвиток сільських територій» / В.Ю. Уркевич // Сучасне земельне, аграрне, екологічне та природно ресурсне право: актуальні проблеми теорії та практики: Міжнародна науково-практична конференція (22 травня 2010р.). – Біла Церква : БНАУ, 2010. – С. 24–26.
20. Якуб К.І. Трудовий потенціал сільських територій / К.І. Якуб // Вісник аграрної науки – 2008. – № 3 – С. 115–119.

УДК 515.2

Дзюба Р.Е.
аспірант

Луганського національного аграрного університету

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СИРОВИННОЇ БАЗИ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Стаття присвячена сучасним проблемам виробництва м'ясної галузі. Визначено, які має слабкі місця сировинна база м'ясопереробних підприємств в Луганській області. Запропоновано фактори щодо стимулювання розвитку сировинної бази.

Ключові слова: тваринницька галузь, м'ясне виробництво, Луганська область, якість, сировинна база, м'ясопереробне підприємство, аналіз діяльності.

Дзюба Р.Э. ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СЫРЬЕВОЙ БАЗЫ МЯСОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ

Статья посвящена современным проблемам производства мясной отрасли. Определены слабые места сырьевой базы мясоперерабатывающих предприятий в Луганской области. Названы факторы, которые приводят к стимулированию развития сырьевой базы.

Ключевые слова: животноводческая отрасль, мясное производство, Луганская область, качество, сырьевая база, мясоперерабатывающее предприятие, анализ деятельности.

Dzyuba R.E. PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF RAW BASE OF THE MEAT-PROCESSING ENTERPRISES IN LUGANSK REGION

The article is devoted to contemporary problems of meat industry. Which identified weaknesses resource base meat processing plants in the Luhansk region. Proposed factors that stimulate the development of the resource base.

Keywords: animal husbandry the industry, production of meat, Lugansk region, the quality, resource base, the meat processing plant, analysis activities.

Постановка проблеми. Проблеми сировинної бази м'ясопереробних підприємств знаходяться у кризі українського тваринництва, що характеризується зниженням виробництва м'яса. Дефіцит м'ясної сировини покривається за рахунок імпорту, що ще більш заважає розвитку вітчизняному тваринному виробництву. Аби наситити ринок за рахунок вітчизняного м'яса, необхідно збільшити обсяги виробництва у декілька разів, що неможливо здійснити без державної підтримки галузі. Одним із головним завданням сільськогосподарського виробництва, і зокрема, перед тваринницькою галуззю, є забезпечення населення в достатній кількості повноцінними продуктами харчування. М'ясна галузь має важливе значення в структурі харчової промисловості і продовольчої безпеки України. Забезпечення раціону живлення українців якісною і доступною продукцією тваринного походження, та зокрема м'ясом, на сьогоднішній день є пріоритетним завданням державної політики. Тому проблеми виробництва м'яса вітчизняними товаровиробниками у наш час мають актуальне значення.

Аналіз останніх досліджень. Складність і комплексність проблем виробництва м'яса вітчизняними това-

ровиробниками привертають увагу науковців, фахівців України. Помітний внесок у розробку наукових, методологічних та методичних питань цих аспектів проблеми зробили вітчизняні вчені П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, В.Г. Ткаченко, Ф.О. Ярошенко, Д.Д. Чертков, В.І. Богачев, Н.Г. Копиць та інших вчених. Ними досліджувались питання обґрунтування напрямів розвитку галузей м'ясного тваринництва, взаємовідносин між суб'єктами м'ясопродуктового підкомплексу, економічної ефективності різних технологій тваринництва в ринкових відносин тощо. Проте проблеми виробництва тваринництва потребують подальшого дослідження та рішення, тому що це не тільки важлива державно-економічна проблема, але і соціально-політичне завдання, вирішення якого спрямоване на надійне забезпечення населення продуктами харчування.

Постановка завдання. Останній час склалася скрутна ситуація, яка привела до скорочення сировинної бази у м'ясопереробному комплексі. В результаті сталося значне зниження об'ємів виробництва яловичини, свинини, та м'яса птиці. Тому необхідно зробити аналіз проблеми виробництва м'яса вітчизняними товаровиробниками та визначити висновки.

Виклад основного матеріалу дослідження. М'ясопереробна галузь має низьку актуальних і допити складних проблем, розв'язання яких забезпечить її успішне функціонування. Проаналізувавши сучасний стан галузі, треба визначити основні проблеми, що негативно впливають на успішний розвиток. Ефективна робота м'ясопереробних підприємств залежить від гарантованого і стабільного надходження необхідної кількості сировини високої якості для її переробки. З цією метою вкрай важливо забезпечити нормальне функціонування вітчизняного тваринництва. В останні роки м'ясопереробні підприємства Луганської області мають гостру проблему з сировинною базою: підвищення цін на корми, енергоносії, відсутність державних дотацій призвело до того, що займатись тваринництвом в Україні стало не вигідно. З зменшенням поголів'я худоби ціни почали рости, а недолік вітчизняної сировини викликав його імпорт, що ще більше посилює положення тваринників [1, с. 62]. Через зростання конкуренції на ринку м'яса вітчизняні агропродуценти опинилися на межі банкрутства. А підвищення цін на м'ясу сировину помітно знизило рентабельність виробництва м'ясопереробної продукції, в слідстві чого ціни різко пішли в гору.

М'ясопереробним підприємствам необхідно мати постійних, надійних постачальників сировини в місцевості де знаходиться підприємство. Збільшення закупівель сировини за межами області спричинить значні транспортні розходи, і відповідно, збільшить вартість м'яса.

Аналізуючи підсумки роботи тваринництва в Луганській області, потрібно відзначити, що ситуація в галузі в останні чотири роки стабільна, але треба мати на увазі що попит на м'ясопродукти зростає постійно.

Таблиця 1
Динаміка виробництва продукції тваринництва, наявність поголів'я худоби та птиці в Луганській області, тис. т

Види продукції тваринництва	2005 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Велика рогата худоба: - всі категорії	181,3	177,2	171,6	175,8	167,7
- населення	125,4	121,3	116,1	121,8	116,9
- сільгоспд-приємства	55,9	55,9	55,5	54,0	50,8
Свині: - всі категорії	144,3	152,8	114,2	111,7	106,7
- населення	70,4	78,0	67,9	64,9	59,8
- сільгоспд-приємства	73,9	74,8	46,3	46,8	46,9
Птиця: - всі категорії	6122,0	6128,9	5954,5	5855,9	5789,5
- населення	1600,5	1600,5	1675,6	1701,0	1701,9
- сільгоспд-приємства	4521,5	4528,4	4278,9	4154,9	4087,6

Дослідження показали, що за останні роки характеризуються скороченням поголів'я великої рогатої худоби і зменшенням виробництва яловичини [2, с. 48]. У 2013 р. виростили ВРХ на 13,6% менш порівняно з 2005 р. Причиною такого становища є ряд невіршених проблем [3, с. 17], це:

- щорічне скорочення поголів'я скота;
- катастрофічне зниження рентабельності вирощування забійних тварин;

- недостатня виплата державних дотацій;
- збитковість тваринницьких господарств;
- недостатнє ведення селекційної і племінної роботи;
- постачання імпортного м'яса;
- низька продуктивність праці;
- високі витрати енергоресурсів, кормів та ін.

Свинарство грає важливу роль у виробництві м'яса і займає другу позицію в структурі м'ясного балансу. Воно залишається скороспілою та найвитратнішою галуззю у сільськогосподарському виробництві. Динаміка виробництва свинарства Луганської області показує, що у 2013 р. порівняно з 2005 р. поголів'я зменшилось на 37,6%. Аналізуючи данні за останні два роки, ми бачимо різке зниження свинарства по всіх категоріях на 4,7%, це пов'язано з тим, що у 2013 році на території області була епідемія свинячого грипу.

Українські свині «прирастають» за добу в середньому 300 грамів, тоді як у світовій практиці – не менш, ніж 600, а на фермах із передовими технологіями – на 700-800 грамів за добу. Причин тут кілька. Але головною, на думку фахівців, є необхідність переведення свинарства, та й тваринництва в цілому, на високоефективну відгодівлю із застосуванням сучасних комбікормів, на вирощування в умовах маловитратної технології, на розвиток племінного свинарства. Без здійснення такого перетворення ніяких перспектив у галузі не існує ні що до якості, ні щодо обсягів і собівартості продукції [4, с. 89].

Нині спостерігається стрімке падіння поголів'я свиней господарств населення. Свинарство у селян за своїми економічними показниками є неконкурентоспроможним як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Основна причина цього – низька продуктивність поголів'я, дуже дорогий молодняк свиней, недостатнє забезпечення концентрованими кормами, проблема зі збутом та ін.

Птахівництво – займає важливе місце серед галузі тваринництва. Виробництво поголів'я птиці в Луганській області всіх категорій (населення та сільгоспд-приємств) починаючи з 2005–2010 цей вид продукції тваринництва розвивався та був стабільним, а в останні три роки спостерігається спад (відповідно таблиці). Ринок м'яса птиці неспинно піддається випробуванням. Аналізуючи динаміку продукції птахівництва і зростання цін на неї слід зазначити, що поступовим переходом частка ринку, яка належить яловичині та свинини переходить до ринку птиці. Саме на цей сегмент загального ринку м'яса сьогодні припадає найбільший попит як промислової переробки, так і населення. Для підвищення продуктивності виробництва та оптимізації собівартості своєї продукції виробникам слід працювати над постійним удосконаленням технологій, впровадженням новинок селекції та кормовиробництва. Саме ці фактори визначатимуть конкурентоспроможність вітчизняних птахівників у найближчій перспективі.

Слід відмітити, що попит на м'ясопродукти доки не задовільний. Аби наситити ринок за рахунок вітчизняного м'яса, необхідно збільшити обсяги вітчизняного виробництва у декілька разів, що неможливо здійснити без державної підтримки галузі.

На сьогодні в Україні спостерігається зменшення споживання м'яса та м'ясопродуктів серед населення, якщо у 1990 р. показник становив 84 кг/рік на людину, то на сьогодні він не перевищує 53 кг/рік [5, с. 4]. Вивчивши потенціал нашої країни, можна зробити висновок, що Україна не лише може нагодувати частину населення нашої планети, але і добре на цьому заробити. За оцінкою вчених в Україні зо-

середжено 25% світових чорноземів. Родючі землі – це можливість виробляти достатню кількість дешевих кормів, а значить, розвивати тваринництво.

На підставі проведеного аналізу стану проблем тваринництва необхідно сформулювати основні проблеми м'ясопереробної промисловості. Від того, з якої сировини виробляється продукція, залежить кількість і якість м'ясних виробів.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити наступні висновки, що в сучасному стані галузі можна визначити основні слабкі місця, що негативно впливають на м'ясопереробні підприємства. Головне це сировинна проблема. Ефективна робота підприємств залежить від стабільного надходження необхідної кількості сировини високої якості для її переробки. З цією метою необхідно забезпечити стабільне функціонування тваринництва. На сьогоднішні постачальники сировини для м'ясопереробних підприємств не можуть забезпечити належну кількість, якість та належну ціну своєї продукції. Внаслідок нераціонального розподілу співвідношення вирощування основних видів забійних тварин (ВРХ, свиней, птиці) сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення, катастрофічного зниження рентабельності вирощування забійних тварин (ВРХ) – стан сировинної бази є незадовільним.

Основними чинниками, які стимулюють сировинну базу, є: розвиток всіх видів сільськогосподарських

форм власності, робота над постійним вдосконаленням технологій, зменшення імпорту м'яса, впровадження новинок селекції та кормовиробництва, державна підтримка галузі в формі програм розвитку, дотації, кредитування та інші.

Вітчизняні м'ясопереробні підприємства та виробники продукції тваринництва повинні налагоджувати взаємовигідні зв'язки. Для забезпечення ефективності роботи між сільськогосподарськими підприємствами з виробництва кормів, вирощування худоби, переробними та торговими підприємствами повинна існувати вертикальна інтеграція, яку доцільно будувати за допомогою утворення холдингів або корпорацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Копитець Н.Г. Функціонування системи збуту продукції скотарства: теоретико-практичний аспект: Монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 210с.
2. Копитець Н. «Український ринок м'яса птиці» // Мясной бизнес. – 2010. – № 3. – С. 89–91.
3. Статистичний збірник «Тваринництво Луганської області» / Луганське обласне управління статистики. – Луганськ, 2013.
4. Коцирь В.С. «Чому Україні потрібне скотарство?» // Ефективне тваринництво. – 2013. – № 6. – С. 16–18.
5. Баль-Прилипка Л.В., Старкова Е.Р. «Актуальні проблеми основні тенденції м'ясопереробної галузі АПК» // Мясное Дело. – 2013. – № 10. – С. 4–8.

УДК 332.122(477)

Егорова О.О.

*старший науковий співробітник
Регіонального філіалу*

Національного інституту стратегічних досліджень в м. Ужгороді

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРИТОРІЙ ПРІОРИТЕТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У статті представлено та проаналізовано основні узагальнені результати функціонування всіх територій пріоритетного розвитку України за період з 1999 р. по 01.04.2014 р. в розрізі окремих функціональних одиниць. Визначено загальну ефективність застосування цього економічного інструментарію по виробничій та бюджетній віддачі інвестицій. Також окреслено перспективи подальшого функціонування територій пріоритетного розвитку в регіонах України.

Ключові слова: територія пріоритетного розвитку, спеціальний режим інвестиційної діяльності, державна підтримка, ефективність, бюджетний баланс.

Егорова О.А. РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТЕРРИТОРИЙ ПРИОРИТЕТНОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

В статье представлены и проанализированы основные обобщенные результаты функционирования всех территорий приоритетного развития Украины за период с 1999 г. по 01.04.2014 г. в разрезе функциональных единиц, определена общая эффективность этого экономического инструментария по производственной и бюджетной отдаче инвестиций. Также намечены перспективы дальнейшего функционирования территорий приоритетного развития в регионах Украины.

Ключевые слова: территория приоритетного развития, специальный режим инвестиционной деятельности, государственная поддержка, эффективность, бюджетный баланс.

Yehorova O.O. EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF PRIORITY DEVELOPMENT TERRITORIES IN UKRAINE

The article presents and analyzes the main general results of functioning of all priority development territories of Ukraine during the period from 1999 till 01.04.2014. It also defines the overall effectiveness of this economic instrument for industrial and fiscal return on investment. Besides, it outlines the prospects for the further functioning of priority development territories in Ukraine.

Keywords: priority development territory, special investment regime, state support, efficiency, budgetary balance.

Постановка проблеми. Території пріоритетного розвитку (ТПР) застосовується в Україні як інструмент стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в визначених 132 населених пунктах (в 58 селах і селищах, 28 сели-

щах міського типу і 46 містах), 28 районах та одній області. При цьому, частину ТПР формують окремі адміністративно-територіальні одиниці, а частину – їх угруповання. Так, п'ять ТПР АР Крим є угрупованнями адміністративно-територіальних одиниць (58 сіл